

ข้อมูลศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลวังประจัน
(ฉบับปรับปรุง - ปี ๒๕๖๙)

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน

จังหวัดสตูล

ตราประจำจังหวัดสตูล

ตราประจำจังหวัด : รูปพระสมุทรวทวาสถิตบนบัลลังก์หินกลางทะเล เบื้องหลังเป็นพระอาทิตย์อัสดง พระสมุทรวทวา คือ เทวดาผู้ปกป้องรักษามหาสมุทร บันลังค์หิน คือ วิมารเทวดา พระอาทิตย์อัสดง คือ ฝั่งทะเลตะวันตกหรือมหาสมุทรอินเดีย

ธงประจำจังหวัดสตูล

ลักษณะ : ไม่ระบุสัดส่วนความกว้างและความยาวของธง ลักษณะพื้นธง พื้นสีเขียว กลางธงมีภาพดวงตราประจำจังหวัดสตูล เป็นรูปพระสมุทรวเอราประทับนั่งบนแท่นหิน เบื้องหลังเป็นพระอาทิตย์อัสดง

ดอกไม้ประจำจังหวัดสตูล

ดอกกาหลง

กาหลงเป็นไม้พุ่ม สูง ๑-๓ เมตร ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปไข่หรือเกือบกลม ปลายเว้าลงมาสู่เส้นกลางใบลึกเกือบครึ่งแผ่นใบ ปลายแฉกทั้งสองข้างแหลม ปลายเส้นกลางใบมีติ่งเล็กแหลม ผลัดใบในฤดูหนาวระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม และจะแตกใบใหม่ราวเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ดอกออกหลังจากใบใหม่แตกออกมาแล้ว ดอกสีขาว มีลักษณะเป็นช่อดอกสั้นๆ ออกตรงข้ามกับใบที่อยู่ตอนปลายกิ่ง มี ๓-๑๐ ดอก ฝักแบน คล้ายรูปขอบขนาน ปลายและโคนฝักสอบแหลม ปลายฝักมีติ่งแหลม ขอบฝักเป็นสันหนา มี ๕-๑๐ เมล็ด เมล็ดเล็กคล้ายรูปขอบขนาน

ตำบลวังประจัน

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของตำบลวังประจัน

วังประจัน เดิมชื่อว่า “วังบลางัน” เพิ่งมาเปลี่ยนชื่อเป็นบ้าน “วังประจัน” ในสมัยที่ นายศุภโยค พาณิชยวิทย์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล (พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๑๘) คำว่า “วัง” หมายถึง หุบเขาหรือแอ่งน้ำลึก “บลางัน” มาจากคำภาษายาวี หมายถึง กะปิ เนื่องจากมีก้อนหินลักษณะเหมือนก้อนกะปิเป็นจำนวนมาก อยู่ในลำคลองปัจจุบัน คือ คลองหุ่ญ ส่วนที่เปลี่ยนชื่อเป็น วังประจันก็เนื่องจากตำบลนี้เป็นเขตแดนติดต่อกับมาเลเซีย และมีถนนเชื่อมติดต่อกับบ้านวังเกลียน ของมาเลเซีย ตำบลนี้จึงเป็นเหมือนด่านประจันหน้ากับมาเลเซีย ราษฎรในตำบลนี้จึงเหมือนกับมาเลเซียด่านแรก ราษฎรในตำบลวังประจันบางส่วนอพยพมาจากประเทศมาเลเซีย และตำบลควนสตอ ตำบลควนโดน เพื่อเข้าไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม เห็นว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม มีความอุดมสมบูรณ์ ในการทำสวนผลไม้ สวนยาง และการทำนา วังประจันเดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่งในเขตตำบลควนสตอ ต่อมาได้แยกการปกครองจากตำบลควนสตอ เป็นตำบลวังประจัน เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๕ แบ่งการปกครองออกเป็น ๔ หมู่บ้าน มีนายสมัย ละใบแด เป็นกำนันคนแรก ความเป็นมาของแต่ละหมู่บ้าน มีดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งมะปริง

ทุ่งมะปริง มีทุ่งเล็ก ๆ อยู่ในหมู่บ้านเนื้อที่ประมาณ ๑ งาน กลางทุ่งเล่ากันว่า มีบ่อน้ำคล้ายปลัก เนื้อที่ประมาณ ๕๕ เมตร เกิดขึ้นกลางทุ่ง มีผู้เห็นคล้ายสิงผุดขึ้นมาสภาพคล้ายคนอยู่ประมาณ ๔ – ๕ นาทีแล้วหายไป จากนั้นมีผู้คนไปเช่นสังเวศ ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการแสดงอาเพศ ใครไปสร้างความไม่ดี หรือสิ่งสกปรกต่าง ๆ จะมีอาการปวดท้อง จุกเสียด เป็นไข้ หากถูกอาถรรพ์นี้ ต้องไปบอกกล่าว ขอภัยแล้วอาการจะหาย ชาวบ้านเชื่อถือมาตลอดหลายสิบปี จนถึงบัดนี้ชาวบ้านเล็กเชื่อถือ และขณะนี้ปลักได้ตื่นเงินหมดแล้ว มะปริง มาจาก ชื่อโต๊ะปริง ซึ่งชาวบ้านทั่วไปนับถือ

หมู่ที่ ๒ บ้านเขาน้อย

ได้แยกมาจากหมู่ที่ ๓ บ้านวังประจัน มาเป็นหมู่ที่ ๒ บ้านเขาน้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เพื่อจะแบ่งแยกการปกครองให้ดีขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน

หมู่ที่ ๓ บ้านวังประจัน

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้มีชาวมลายู หรือมาเลเซียในปัจจุบัน จากบ้านวังเกลียนรัฐเปอร์ลิส อพยพมาอยู่ที่บริเวณ บึงทะเลบัน ต่อมาบริเวณนั้นแผ่นดินยุบตัวลง ก็เลยย้ายมาตั้งหมู่บ้านใหม่ที่บ้านวังประจัน ผู้ที่อพยพมานั้นมี ๓ ตระกูล คือ ตระกูลละใบโด้ย เป็นตระกูลผู้พี่ ตระกูลละใบแด เป็นตระกูลรอง ตระกูลละใบจิ เป็นตระกูลน้องเล็ก ทั้ง ๓ ตระกูล เป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้านวังประจัน ส่วนตระกูลอื่น ๆ นั้น ได้เข้ามาหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว เดิมเป็นหมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังสตอ แยกมาเป็น ตำบลวังประจัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ปัจจุบันเป็นหมู่ที่ ๓ ตำบลวังประจัน

หมู่ที่ ๔ บ้านวังประจันใต้

บ้านวังประจันใต้ แยกจากบ้านวังประจัน ตำบลควนสตอ เป็นหมู่ที่ ๑๒ และต่อมาได้แยกมาเป็นตำบลวังประจัน จากตำบลควนสตอ ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ และได้แยกจากหมู่ที่ ๓ บ้านวังประจันออกเป็น หมู่ที่ ๔ บ้านวังประจันใต้ ตำบลวังประจัน

คำขวัญตำบลวังประจัน

วังประจันร่มเย็น โดดเด่นน้ำตก ชมนกทุ่งหญ้า นานาไม้ผล ชุมชนตลาดสัมพันธ์ชายแดน

ตำบลวังประจัน เป็นตำบลที่อยู่ติดต่อชายแดนกับรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ตำบลวังประจันจึงเป็นตำบลที่มีพื้นที่สีเขียวห้อมล้อมไปด้วยภูเขาป่าไม้ มีน้ำตกแหล่งน้ำธรรมชาติหลายสาย สัตว์ป่าชุกชุม ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สามารถปลูกพืชผักผลไม้ได้หลายชนิด ผลไม้วังประจันได้ชื่อว่าเป็นผลไม้ที่มีรสชาติดี เนื่องจากธาตุอาหารในดิน แหล่งน้ำที่เพียงพอ ผลไม้ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ได้แก่ จำปาตะไคร้ ในป่าเขา ยังมีผลไม้ป่าที่หายากมีรสชาติดี ได้แก่ ลิ้นเตะ มะไฟ มะเฟืองป่า มะปริงป่า ซึ่งยังมีอยู่ในพื้นที่ นอกจากนี้ ในป่ายังมีพืชพันธุ์สมุนไพรมากมาย ชุมชนวังประจัน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตแบบอิสลาม ภาษาถิ่น ใช้ภาษาถิ่นใต้สำเนียงชาวอำเภอควนโดนในการพูดคุยสื่อสาร อาชีพส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม อาชีพรอง ได้แก่ การค้าขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตลาดชายแดนวังประจัน เป็นที่รู้จักและนิยมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดสตูล

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลวังประจัน

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ด้านเกษตรกรรม)

๑.๑ นายสาและ หมาดป็นจอร์

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๗๙ (ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน) หมู่ที่ ๒ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

นายสาและ หมดป็นจอร์ ถือได้ว่าเป็นปราชญ์ท้องถิ่นที่สำคัญคนหนึ่ง มีความรู้และประสบการณ์หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเกษตรอินทรีย์ การทำเกษตรตามแนวพระราชดำริ (เศรษฐกิจพอเพียง) ปัจจุบันเป็นผู้ดูแลศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหมู่ที่ ๒ ตำบลวังประจัน ภายใต้ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรตำบลวังประจัน ศูนย์เรียนรู้ดังกล่าว ได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่างมากมาย และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีผู้มาเยี่ยมชมอยู่เสมอ นายสาและ หมดป็นจอร์ นอกจากมีความรู้แล้ว ยังมีความสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆตามประสบการณ์ได้อย่างดีเยี่ยม ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายตามโอกาสต่างๆอยู่บ่อยครั้ง

๑.๒ นางกาญจนา นานาปาเลน

ที่อยู่ ๔๖ หมู่ ๒ ต.วังประจัน อ.ควนโดน จ.สตูล ๙๑๑๖

นางกาญจนา นาปาเลน เป็นเกษตรกรที่มีองค์ความรู้ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และได้ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานเกษตรตลอดจนกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรอินทรีย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ผลบนพื้นที่แปลงประมาณ ๒ ไร่ บริเวณบ้านพักอาศัย มีกระท้อน เงาะ ลองกอง มังคุด มะพร้าว น้ำหอม จำปาตะ ฯลฯ พื้นที่บางส่วนได้ก่อสร้างบ้านพักโฮมสเตย์ และร้านอาหารซึ่งเน้นวัตถุดิบจากเกษตรกรอินทรีย์

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ด้านการแพทย์ไทย)

๒.๑ นายดาหลี กระเวนเวช (หมอพื้นบ้าน/สมุนไพรท้องถิ่น)

ที่อยู่... บ้านเลขที่ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

หมอพื้นบ้าน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพ ของประชาชน ในท้องถิ่นด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามวัฒนธรรมของชุมชนที่สืบทอดกันมานาน ไม่น้อยกว่าสิบปี เป็นที่นิยม ยกย่องจากชุมชนการรับรองหมอพื้นบ้าน ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) อายุไม่น้อยกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๒) มีภูมิลำเนาในพื้นที่ที่ได้รับการเสนอรายชื่อมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

(๓) มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามวัฒนธรรมของชุมชนที่สืบทอดกันมานาน ไม่น้อยกว่าสิบปี เป็นที่นิยมยกย่องจากชุมชน

(๔) ไม่เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่คณะกรรมการหมอพื้นบ้าน ประกาศกำหนด

(๕) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีที่คณะกรรมการหมอพื้นบ้านเห็นว่า จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพการแพทย์แผนไทยหรือการรับรองหมอพื้นบ้าน

(๖) ไม่เป็นผู้ประพฤดิเสื่อมเสียซึ่งคณะกรรมการหมอพื้นบ้านเห็นว่า จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย เกียรติศักดิ์ของการเป็นหมอพื้นบ้าน หรือเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพการแพทย์แผนไทย

นายดาหลี กระเวนเวช เป็นบุคคลซึ่งได้รับความเชื่อถือและนิยมยกย่องจากชุมชนในด้านการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของคนในท้องถิ่นตามภูมิปัญญาท้องถิ่นการรักษาแผนไทยตามวัฒนธรรมและองค์ความรู้ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นก่อน การรักษาบางกรณีใช้การทองบทปิดเป่า (หมอเป่า) นอกจากนี้ ยังเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรหลายชนิด ปัจจุบัน ได้ถูกคัดเลือกเป็นตัวแทนคณะกรรมการหมอพื้นบ้านจังหวัดสตูล

๒.๒ นางหาเตียะ กระเวนเวช (มารดาของนายดาหลี กระเวนเวช)

ที่อยู่ หมู่ ๓ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ๙๑๑๖๐

เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นการผดุงครรภ์พื้นบ้าน (หมอต้าแย)

๓.๓ นายกอดาศ เจะหมีน

ที่อยู่ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ๙๑๑๖๐

นายกอดาศ เจะหมีน เป็นบุคคลในท้องถิ่นที่ชำนาญการเดินป่าในพื้นที่และรู้จักพืชสมุนไพรหลายชนิด

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ด้านศิลปกรรม) กลุ่มศิลปินบาหลี

นายภูมายุคติน สดอหลง (แกนนำกลุ่มศิลปินบาหลี) ปัจจุบัน (เสียชีวิต)
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๔๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล ๙๑๖๐
ปัจจุบัน ยังมีสมาชิกกลุ่มอยู่ ชาวเพียงประจันกลุ่ม (ผู้เล่นไวโอลิน) ที่เสียชีวิตแล้ว

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้าน (กลุ่มศิลปินบาหลี) ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในด้านดนตรีพื้นบ้านมาจากนายหยาด บ้านวังปิง บ้านแปะ-ระเหนือ อดีต นายหยาด เคยเป็นเป็นนายโรงวงรองเง็ง
ปัจจุบันได้เสียชีวิตลงแล้ว

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความชำนาญ คือ เครื่องเล่นดนตรีไวโอลิน และมีความชำนาญการเล่นซอฮู
ซอด้วง ได้ถ่ายทอดและพัฒนาความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านวังประจัน โรงเรียนบ้านทุ่งมะปริง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก้ว
ประจัน และได้แสดงถ่ายทอดตามเทศกาลต่างๆตามที่ได้รับเชิญ อาทิ งานวันเด็กแห่งชาติองค์การบริหารส่วนตำบลวัง
ประจัน งานวันจำปาตะ ผลไม้และของดีเมืองสตูล ตลอดจนงานวัฒนธรรมตามโอกาสต่างๆ มีเครือข่ายกลุ่มที่สำคัญคือ
กลุ่ม อสม.ตำบลวังประจัน และตั้งกลุ่มดนตรีซอวง (ศิลปินบาหลี)

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ด้านหัตถกรรม)

งานจักสาน

นางข้าชั้น กันทะตง (ตะกร้าไม้ไผ่)

ที่อยู่ หมู่ ๓ ตำบลวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

นางข้าชั้น กันทะตง เป็นผู้มีฝีมืองานจักสานเครื่องใช้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ตะกร้าผลไม้ ตะกร้าใส่ของ เอนกประสงค์ ตะกร้าใส่ของข้าวสวย และอื่นๆ

นายดำรงค์ สุเต็น

จักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ สานรังخنมข้าวเหนียว (ต้มยอตะมะพร้าวX

นางอาชีชีชะ ละใบโดย

- การสานเสื่อจากใบเตย

- โคระจำปาตะ (รังจำปาตะ) "โคระ...ใช้ห่อผลขนุนและผลจำปาตะ ประวัติความเป็นมา

โคระ เป็นเครื่องสานซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาในท้องถิ่น ที่ใช้ห่อหรือสวมผลไม้จำพวกขนุนและจำปาตะ เพื่อป้องกันตัวหนอนชอนไชทำความเสียหายให้กับผลไม้ โดยทั่วไปทำจากใบมะพร้าวสดหรือแห้งก็ได้ ถ้าเป็นใบแห้งต้องแช่น้ำก่อน ๑ คืน เพื่อให้ใบคลี่สะดวกต่อการสาน

โคระ ได้ทำสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาจนนานแล้ว เนื่องจากประชากรแถบนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพการทำสวนผลไม้ และจะมีการปลูกจำปาตะกันเกือบทุกครัวเรือน และมีการทำรังจำปาตะ หรือโคระ ตามภาษาถิ่นทางภาคใต้ เป็นการนำวัตถุดิบตามธรรมชาติ คือ ใบมะพร้าวในหมู่บ้าน/ชุมชน มาทำเป็นโคระสำหรับใส่ผลจำปาตะ เพื่อป้องกันแมลงมาเจาะไช และเป็นการทำให้ผลนวล มีรูปทรงสวยงาม และมีการถ่ายทอดสู่ลูกหลานสืบมา จวบจนปัจจุบัน

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

๑. มีก้านใบ มะพร้าวแก่พอตี หรือใบมะพร้าวแห้งก็ได้

๒. มีไม้กลัด ๒ อัน

๓. มีดคมๆ เช่น มีดพร้า มีดอีโต้

๔. เชือกเอาไว้อร้อยพวงโคระ จำปาตะ

ขั้นตอนการผลิต

๑. ให้นำใบมะพร้าวแก่พอตี มาสับออกเป็น ๔ ก้านใบ มา ๒ อัน แล้วนำมาหันหน้าก้านใบมะพร้าวเข้ากัน

๒. เริ่มทำการจักสานตั้งแต่โคนใบ จนถึงเกือบปลายใบ แล้วพลิกไปสานด้านตรงข้ามต่อไป สานขัดตามวิธีเดิมจนได้ รูปคล้ายกรวย

๓. แยกออกเป็น ๒ จุก เพื่อผูกมัดเป็นจุก ๒ จุก แล้วเสร็จ

การสอนวิธีการใช้โคระจำปาตะ และรณรงค์การใช้ท่อจำปาตะ (แทนถุงพลาสติก) เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี

นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ม.๒ การจัดการเกษตรแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จำปาตะ เป็นผลไม้ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เป็นผลไม้ประจำถิ่น กรมทรัพย์สินทางปัญญา ร่วมกับศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการส่งออกมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานพาณิชย์ จ.สตูลจัดทำคำขอเพื่อขึ้นทะเบียนให้จำปาตะสตูลเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย หรือ GI หลังมีการศึกษาวิจัยจากการลงพื้นที่จัดทำข้อมูลเชิงลึก ทั้งเชิงสังคมศาสตร์และเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อยืนยันว่าจำปาตะของ จ.สตูล มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นกว่าที่อื่น เมื่อราวต้นปี พ.ศ.๒๕๖๑ ที่ผ่านมาล่าสุดกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ให้ขึ้นทะเบียนจำปาตะสตูล เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จ.สตูล ทะเบียนเลขที่ สข ๖๒๑๐๐๑๒๓ ทั้งนี้ เนื่องจากจำปาตะ จ.สตูล เป็นสินค้าที่มีความโดดเด่น มีชื่อเสียงด้วยรสชาติอร่อย และมีตำนานมาอย่างยาวนาน คุ้ได้จากการจัดงานจำปาตะของ จ.สตูล ที่มีการจัดติดต่อกันมากกว่า ๒๐ ปี จึงเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่าจำปาตะเป็นสินค้าที่สามารถบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย หรือ GI ของ จ.สตูล อย่างไรก็ตาม จำปาตะ เป็นไม้ผลประจำ จ.สตูล มีการปลูกก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เนื่องจากมีคนสำรวจพบต้นจำปาตะใน อ.ควนโดน มีอายุมากกว่า ๘๐ ปี นายวุฒิชัย วงษ์นาคเพชร พาณิชย์ จ.สตูล บอกว่า ปัจจุบันจำปาตะ กลายเป็นไม้ผลที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น จ.สตูล สร้างชื่อเสียงสร้างรายได้ให้เกษตรกรชาว จ.สตูล เป็นอย่างมาก สำหรับเนื้อที่ปลูกจำปาตะใน จ.สตูล มีประมาณ ๑,๒๘๖ ไร่ โดยพันธุ์จำปาตะที่นิยมปลูกมี พันธุ์ขวัญสตูล พันธุ์ทองเกษตร วังทองสตูล พันธุ์สตูลสีทอง พันธุ์ดอกโดน น้ำดอกโดน พันธุ์วังทอง รวมถึงพันธุ์พื้นเมือง จำปาตะสามารถรับประทานสดๆหรือนำไปแปรรูปเป็น จำปาตะทอด และ แกงบวดจำปาตะ ข้าวเหนียวจำปาตะ ข้าวเกรียบจำปาตะนับเป็นความโชคดีของชาว จ.สตูล ที่พืชเศรษฐกิจอย่างจำปาตะ มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นกว่าที่อื่น จนได้ขึ้นทะเบียนให้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

(การรณรงค์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โครีห่อจำปาตะ แทนถุงพลาสติก และการนำไปใช้)

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ธนาคารต้นไม้ คาร์บอนเครดิต)

นายสาและ หมาดปิ่นจอร์ เป็นเจ้าของและผู้ดูแลศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ม.๒ บ้านเขาน้อย ตำบลวังประจัน จัดการพื้นที่เกษตรผสมผสาน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และได้เข้าร่วมโครงการธนาคารต้นไม้ การปลูกพืชหลายระดับชั้น และต่อยอดเข้าสู่โครงการคาร์บอนเครดิต บนพื้นที่ทั้งหมด สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทั้งภาคการเกษตรผสมผสาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ด้านอุตสาหกรรม)

นายอาหลี ละใบจิ

มีความชำนาญและศิลปะในการจัดทำไม้แปรรูป บานประตู โตะ เติงนอน บันไดไม้ ราวบันได ฝ่มือประณีต และมีศิลปะในการออกแบบ

๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ (กลุ่มวัฒนธรรมอาหารอาหารประจำถิ่น)

สมาชิกกลุ่มวัฒนธรรมอาหารประจำถิ่น ประเภทของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีกลุ่มแม่บ้านเป็นสมาชิก อาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง ได้แก่

๖.๑ ประเภทแกง อาหาร (เมนูอาหารท้องถิ่น)

- แกงเลียงหยวกเต่าร้างกับผักป่า
- แกงเหลืองบอนส้ม
- ข้าวย่ำหัวข่า
- ยำหยวกพ้อ
- ผักตบชวาผัดไข่
- ผักตบชวาผัดปลากระป๋อง
- ยำบัวบก
- ยำมะมุด
- แกงหยวกกระทือ
- ข้าวมันอาหรับ
- แกงเลียงตามัด

๖.๒ ประเภทขนมพื้นบ้าน

- ต้มยอดมะพร้าว
- จำปาตะทอด
- รังต่อ
- แหหรี
- โกยบังเกต
- เปียกสีตะ
- กล้วยหย่า
- กอดะ
- ลูเปะ
- ลูกโค
- อูยซุย

๖.๓ ประเภทเครื่องดื่ม

-กาแฟโบราณ (กู๊ปี่)

กาแฟโบราณ วังประจันเรียก กู๊ปี่ ซึ่งเพี้ยนมาจากภาษามลายู โกปี รสชาติต่างจากกาแฟสด มีรสชาติขมและหอมหวานอยู่ในตัวกาแฟ เพราะเป็นเมล็ดกาแฟคั่วสุกดำผสมกับน้ำตาลทรายแดงเคี้ยว จึงมีรสชาติที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน อาจแตกต่างกันเล็กน้อยขึ้นอยู่กับสูตรผสมในการจัดทำ ซึ่งพอจะสรุปวิธีการทำได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ นำเมล็ดกาแฟที่ตากจนแห้งและกะเทาะเปลือกออก นำมาคั่วจนสุกเข้มสีดำ

ขั้นตอนที่ ๒ เคี้ยวน้ำตาลทรายแดงให้เหนียวหนืดเหมือนยางมะตอย โดยใช้สัดส่วนน้ำตาลทรายแดงต่อเมล็ดกาแฟ คือ ๔ กิโลกรัมต่อเมล็ดกาแฟ ๑ กิโลกรัม

ขั้นตอนที่ ๓ เมื่อน้ำตาลทรายแดงถูกเคี้ยวจนข้นเหนียวแล้วก็เทเมล็ดกาแฟลงไปในกระทะที่น้ำตาลทรายแดงกำลังถูกเคี้ยวจนกลายเป็นสีดำ ใช้ไม้กวนให้เข้ากันประมาณ ๕ นาที จนกระทั่งเมล็ดกาแฟเข้าผสมกับน้ำตาลทรายแดงเคี้ยว ปล่อยให้เย็นตัดเป็นก้อน ขึ้นบางๆ และนำไปตำในครกไม้ให้ละเอียด แล้วนำมาร่อนในตะแกรงละเอียดอีกครั้ง จนกระทั่งได้ผงกาแฟสีน้ำตาลเข้มหรือดำ พร้อมชง

ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำกาแฟโบราณปัจจุบันหาได้ยากมาก บุคคลที่ยังผลิตกาแฟโบราณอยู่ได้แก่

นางเสาะ อุจะ

นางอาชี๊ะ ละใบโดย

นายสีดาต จันทรนวล

ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมในชุมชน

งานศาสนา (บทบัญญัติอิสลาม)

๑.การปฏิญาณตน (กล่าวชะฮาดะห์) ข้อความ “ข้าพเจ้า ขอปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์ พระองค์เดียว และศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) เป็นศาสนทูตของพระองค์” การปฏิญาณตน ถือเป็นเบื้องต้นอันดับแรกของผู้นับถือศาสนาอิสลามที่ต้องกล่าวและยึดมั่นอย่างเคร่งครัดตามหลักการปฏิญาณตน

๒.การละหมาดห้าเวลา ชาวมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด คือ เวลาศุบฮฺ ได้แก่การละหมาด ๒ รอกาอัต ในเวลาอรุณ เวลาอฺศริ ได้แก่ การละหมาด ๔ รอกาอัตเมื่อยามเวลาบ่ายคล้อยเลยเที่ยงวัน เวลาอฺศริ ได้แก่ การละหมาด ๔ รอกาอัต เมื่อย่ำคล้อยหลังจากเงาสะท้อนดวงอาทิตย์ผ่านวัตถุที่ยาว สูง กว่ารูปจริง เวลามักริบ ได้แก่ การละหมาด ๓ รอกาอัต เมื่อพระบาค่ำดวงอาทิตย์ตกดิน และเวลาอิชา ได้แก่ เวลาหลังสิ้นแสงดวงอาทิตย์เข้าสู่ช่วงกลางคืน

๓.การถือศีลอด (หรือชาวบ้านเรียกว่า บวช) การถือศีลอด ถือเป็นวาฮิบ (สิ่งจำเป็น) ที่มุสลิมพึงปฏิบัติ ซึ่งจะทำการในเดือนรอมฎอนของทุกปีตามปฏิทินอิสลาม เป็นเวลา ๓๐ วัน เป็นการงดกินอาหารในเวลากลางวัน ตั้งแต่เวลาอรุณจนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดิน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เห็นถึงความทุกข์ยากของคนที่ยอดอยาก ยากจน ไม่มีกิน ซึ่งเป็นการฝึกให้มุสลิมทุกคนเป็นคนอดทนและมีจิตใจเมตตา เอื้ออาทร ต่อคนที่ลำบากกว่า นอกจากการอดอาหารแล้ว ยังต้องละเว้นการปฏิบัติในทางที่ไม่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจด้วย

๔.การบริจาค (ซากาต) ในฐานะที่เป็นมุสลิม นอกจากจะต้องจ่ายภาษีให้แก่รัฐแล้ว ยังต้องจ่ายภาษีศาสนาที่เรียกว่า “ชะกาต” อีกส่วนหนึ่งให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับ ๘ ประเภทตามที่ศาสนากำหนดไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความเคารพสักการะพระเจ้า (อัลลอฮ์) การจ่ายชะกาตเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายอิสลามที่กำหนดให้บุคคลและนิติบุคคลมุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงพิกัดอัตราที่ศาสนากำหนดไว้ (นิศอบ) ในวันครบรอบปีจันทรคติจะต้องจ่ายทรัพย์สินนี้ออกไปจำนวนหนึ่งในอัตราที่ศาสนากำหนดไว้ คำภีร์อัลกุรอานกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ชะกาตไม่ใช่สิทธิของเราหากเป็นสิทธิที่อัลลอฮ์ ได้กำหนดไว้เพื่อ

- จนอนาถา (หาเช้ากินค่ำเป็นวันๆ)
- คนยากจน
- คนที่ทำหน้าที่ในเรื่องจัดการชะกาต
- คนที่มีหัวใจโน้มมาสู่อิสลาม
- ทาสและ เชลย
- คนมีหนี้สินล้นพ้นตัว
- คนที่ท่อมเทชีวิตและการงานในหนทางของอัลลอฮ์
- คนที่ติดขัดในระหว่างเดินทาง

๕.การประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การประกอบพิธีฮัจญ์เป็นบทบัญญัติข้อที่ ๕ ของศาสนาอิสลามที่บังคับแก่มุสลิมทุกคน ที่บรรลุนิติภาวะและมีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์กำหนด ซึ่งอยู่บนพื้นฐาน และเงื่อนไขหลัก ๓ ประการ คือ ๑. มีทรัพย์สินพอเพียงสำหรับใช้จ่ายในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และกลับ ภูมิลำเนาโดยไม่เดือดร้อนและไม่เป็นภาระให้แก่ครอบครัวหรือผู้อยู่เบื้องหลัง

ประเพณี วัฒนธรรมที่สำคัญ

การเรียนการสอนศาสนา (การศึกษาศาสนาภาคบังคับหรือวาญิบในอิสลาม) ศูนย์อบรมคุณธรรมและจริยธรรมประจำมัสยิด(ศูนย์ตาดีกา) เป็นศูนย์อบรมให้ความรู้ด้านศาสนาแก่เด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง ด้านเด็ก เยาวชนจะให้การอบรมเสาร์และอาทิตย์ ในส่วนของผู้ปกครองจะจัดสัปดาห์ละครั้ง และจะมีกลุ่มใหญ่เดือนละครั้งเป็นการอบรมมุสลิมะ โดยมีการสอนศาสนาเป็นผู้บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตามข้อบัญญัติต่างๆในศาสนาอิสลาม โดยใช้มัสยิดของหมู่บ้านเป็นสถานเรียนรู้และอบรม

การจัดการศพ/การละหมาดให้กับผู้เสียชีวิต ผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคน เมื่อเสียชีวิตจะมีวิธีจัดการศพ ตั้งแต่การอาบน้ำศพ การห่อศพ การละหมาด และการฝังศพ ตามบทบัญญัติศาสนา จะใช้เวลาภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังจากเสียชีวิต

การทำอากีเกาะฮ์ การโกนผมเด็กแรกเกิด การโกนผมเด็กแรกเกิดเมื่อสายสะดือหลุด หรือมีอายุครบ ๗ วัน เพื่อทำความสะอาดเด็กน้อยตามหลักศาสนาอิสลามต้องให้ทานโดยการเชือดแพะ หรือ แกะ (ถ้ามีความสามารถ) ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงก็ให้เชือด ๑ ตัว เด็กผู้ชาย ๒ ตัว

การทำกุรบาน ในช่วงวันอีดิลอฎฮาของทุกปี ได้จัดกิจกรรมที่ได้รับผลบุญคือการเชือดสัตว์ เพื่อนำเนื้อสัตว์ แจกจ่ายเป็นอาหารให้แก่ชาวมุสลิมเพื่อผู้กระทำจะได้ผลบุญยอดเยี่ยม

การเข้าสุนัต หรือคิตาน ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า การเข้าแขก คือการขลิบปลายอวัยวะเพศชายที่มีอายุระหว่าง ๕ - ๑๕ ปี การเข้าสุนัต หรือสุหนัต มาจากคำว่า ซุนนะฮ์ หมายถึงแนวทางหรือการเข้าสู่วิถีชีวิตปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบี มูฮัมหมัด(ศ็อลลา) เป็นพิธีกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนมุสลิม โดยผู้ชายมุสลิมที่แท้จริงต้องผ่านการเข้าสุนัต ถ้าไม่เข้าถือว่าเป็นมุสลิมที่ไม่สมบูรณ์ ในการเข้าสุนัตอาจทำเพียงคนเดียว หรือพร้อมๆ กันหลายคน เพื่อให้เกิดความอบอุ่นแก่ผู้ที่จะต้องถูกทำการขลิบ

ประเพณีละศีลอด มีการจัดกิจกรรมละศีลอดที่มีสยิดในเดือนรอมฎอนใช้ชื่อกิจกรรมว่า ลูกชวนพ่อแม่ไปแก้วบวช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองของเยาวชนในหมู่บ้านได้มารวมตัวกันที่มีสยิดได้ละศีลอดร่วมกัน

กิจกรรมประเพณีฮารีรายอ พ่อแม่ลูกและได้ชมการแสดงความสามารถของลูกหลานกับกิจกรรมบนเวทีมากมายเช่น การขับร้องเพลงคุณธรรมการแข่งขันอาซาน การแข่งขันตอบปัญหาศาสนา ตลอดจนกิจกรรมศาสนาอื่นๆ ตามแต่ละชุมชนกำหนด บางพื้นที่ได้จัดกิจกรรมรื่นเริงต่างๆ เช่น กีฬาพื้นบ้าน การแข่งขันกีฬาเชื่อมสามัคคี การละเล่นต่างๆ

วันอาซูรอ การนำอาหารหรือเครื่องปรุงหลายชนิดมาผสมในทีเดียวกัน หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า การกวนอาซูรอ ตรงกับวันที่ ๑ เดือนมุฮัรรัม(เดือนอิสลาม) เป็นวันระลึกท่านนบีนุส เมื่อครั้งน้ำท่วมโลก และเมื่อน้ำลด ท่านนบีนุสและเหล่าซอฮาบะฮ์แสดงความยินดี นำอาหารที่มีอยู่มาปรุงเลี้ยงกันโดยผสมกันในทีเดียว ก็เลยกลายเป็นการกวนอาซูรอตั้งกล่าว

การขึ้นบ้านใหม่ จะทำนุหรี (ทำบุญ) เมื่อสร้างบ้านเสร็จเพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านและเจ้าของบ้าน

พิธีวาสิมะ (นิกาฮ์) งานแต่งงานของคู่สมรส บ่าว-สาว คนในชุมชนจะมาช่วยทำข้าวเหนียวกวนแดง หรือข้าวเหนียวกวนขาว ก่อนวันแต่งงาน ๒-๓ วัน ความหมายคือ ให้คู่บ่าวสาว มีความอ่อนหวานมีความรักเหนียวแน่นต่อกัน และกัน เหมือนข้าวเหนียวกวน และช่วยจัดทำอาหารบริการในงานอีกด้วย

นุหรียานาเซ เป็นการทำบุญให้กับคนที่ตายจาก จะทำอาหาร เช่น ข้าว ขนม เลี้ยงผู้ที่มาร่วม บางพื้นที่ทำข้าวกินกัน ในตอนกลางคืนหลังจากละหมาดอิซฮ์ หรือ มักริบ จะมีตั้งแต่ ๓ วัน ๗ วัน ๔๐ วัน ซึ่งจะมีการอ่านอัลกรุอ่านและขอดุอาห์ (ขอพร ตะฮ์ลีล) ให้แก่ผู้ที่จากไป

วันฮารีรายา ในปีหนึ่งมี ๒ ครั้ง คือ อีดิลฟิตรี และอีดิลอัฎฮา วันอีดิลฟิตรี เป็นวันรื่นเริงของชาวมุสลิม เฉลิมฉลองหลังจากถือศีลอดมาตลอดเดือนรอมฎอน เป็นวันที่ทุกคนมีความสุขและรื่นเริง ทุกคนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด สวยงาม และใช้ของที่มีกลิ่นหอมปราศจากแอลกอฮอล์ แล้วไปละหมาดร่วมกันที่มัสยิดในหมู่บ้านพร้อมกันทั้งหญิงและชาย ในวันนั้นมุสลิมจะมีการไปเยี่ยมเยียนและขออภัยโทษต่อพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ เพื่อนบ้านและไปกูโบร์(หลุมฝังศพ) เพื่อเยี่ยมเยียนและขอดุอาห์ให้กับญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว เด็กๆ จะได้รับการเลี้ยงอาหารและแจกขนม

การทำเมาลิต เป็นวันคล้ายวันประสูติของนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลา) ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๒ เดือนรอบีลอุลเอาวัล (เดือนที่ ๓ ตามปฏิทินอิสลาม) ทุกปีเมื่อถึงโอกาสนี้ ชาวมุสลิมจะประกอบพิธีเนื่องในวันเมาลิตขึ้น อาจจะมีการจัดกันที่บ้าน หรือมัสยิด หรือที่จัดไว้เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทำได้ตลอดทั้งเดือน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลา) ในการจัดงานเมาลิต เมื่อรับประทานอาหารแล้วจะมีการอ่าน "บัจซัลญี " เสร็จแล้วมีคำกล่าวสรรเสริญท่านนบีนบีน (ศ็อลลา) เรียกว่า ซอลาวัตนาบี ในขณะที่อ่านซอลาวัตนี้ ทุกคนจะอยู่ร่วมในพิธีและยืนขึ้นเมื่ออ่านเสร็จแล้วก็นั่งลง แล้วร่วมกันขอดุอาห์ (ขอพร) ต่อดอญ์อัลเลาะห์ เป็นอันเสร็จพิธี

แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น / สถานที่สำคัญในท้องถิ่น

แหล่งท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติทะเลบัน

สถานที่ตั้ง

ได้รับการประกาศจัดตั้งให้เป็น อุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ครอบคลุมพื้นที่ ๑๐.๖๘ ตารางกิโลเมตร และในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ประกาศเพิ่มเติมพื้นที่เป็น ๑๙๖ ตารางกิโลเมตร ในเขตอำเภอควนโดน และอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีแนวเขตด้านทิศใต้จรดรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย และทางด้านทิศเหนือจรดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง

ประวัติความเป็นมา

ตั้งชื่อตามชื่อหนองน้ำจืดขนาดใหญ่ ทะเลบัน ซึ่งน่าจะเพี้ยนมาจากภาษามลายูว่า ล้าวอตุ ระเบัน มีความหมายว่า แผ่นดินยุบ ในอดีตบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์มาก ต่อมาแผ่นดินค่อยๆ ยุบลงเกิดเป็นแอ่งลึก มีน้ำขังกลายเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ นักธรณีวิทยาได้สันนิษฐานว่าพื้นที่ข้างล่างอาจเป็นโพรงถ้ำขนาดใหญ่ เพราะบริเวณนี้ขนาดด้วยเทือกเขาทั้ง ๒ ด้าน คือ เทือกเขาเงินและเทือกเขามดแดง เมื่อโพรงถ้ำเกิดการพังลงพื้นที่บริเวณนี้ก็ยุบตัวลงด้วย

แหล่งท่องเที่ยว

ตลาดวังประจันชายแดนไทย-มาเลเซีย

สถานที่ตั้ง

ตลาดนัดวังประจัน ต.วังประจัน อ.ควนโดน จ.สตูล รายละเอียดเพิ่มเติม ด้านศุลกากร โทร.๐-๗๔๗๒-๒๗๓๐ และ ด้านตรวจคนเข้าเมือง โทร.๐-๗๔๗๒-๒๗๓๑

ประวัติความเป็นมา

ด่านวังประจัน ตั้งอยู่ที่ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โดยเป็นด่านการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งด่านวังประจันแห่งนี้มีเอกลักษณ์แตกต่างจากด่านชายแดนอื่นๆ คือ เป็นด่านชายแดนเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล โดยเป็นที่ตั้งของด่านศุลกากรและตลาดการค้าชายแดน ซึ่งตั้งอยู่ในอาณาบริเวณช่องเขาของเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาสันกาลาศรี ที่เป็นพรมแดนธรรมชาติระหว่างไทยกับมาเลเซีย จึงทำให้ด่านชายแดนวังประจันแห่งนี้มีบรรยากาศที่ร่มรื่นเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่ได้มาซื้อขายและจับจ่ายท่ามกลางขุนเขา โดยตลาดชายแดนของทางฝั่งตรงข้ามนั้น มีชื่อว่าตลาดการค้าชายแดน “ด่านวังเกลียน” ซึ่งตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ที่ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล (ตลาดชายแดนจะคึกคักในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงวันหยุดเทศกาลของประเทศไทยและมาเลเซีย)

แหล่งท่องเที่ยว

น้ำตกโตนปลิว

สถานที่ตั้ง/ประวัติความเป็นมา

น้ำตกโตนปลิวตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน ตั้งอยู่ตรงรอยต่อระหว่างป่าสงวนแห่งชาติ ห้วยกาหมิง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง จึงอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ต้นน้ำเกิดจากภูเขาห้วยกาหมิง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขานครศรีธรรมราช การเดินทางไปที่เที่ยวชมน้ำตก เริ่มต้นจากสามแยกควนสตอ ไปตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๑๔๘ สายควนสตอวังประจัน ถึงทางแยกเข้าน้ำตก ๒ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปอีก ๓ กิโลเมตร ก็จะถึงบริเวณน้ำตกโตนปลิว น้ำตกโตนปลิวประกอบด้วยชั้นน้ำตก ๕ ชั้น ชั้นหลักชื่อ “โตนลำพรั้ว” มีหน้าผาน้ำตกสูงราว ๔๐ เมตร กลายเป็นแอ่งน้ำขัง ชื่อ “วังบ่อ” กับ “วังเตย” เป็นต้น เหมาะสำหรับการอาบน้ำ เล่น ส่วนชั้นอื่น ๆ ผาน้ำตกไม่ค่อยสูงนัก จากนั้นสายน้ำตกจะกลายเป็นคลองเล็ก ๆ ชื่อ คลองมาเหลา ไหลมารวมกับคลองหัก ไหลลงสู่คลองกาหมิง และกลายเป็นคลองคุดสนในที่สุดสภาพธรรมชาติแถบต้นน้ำเขากาหมิงยังอุดมสมบูรณ์ จึงมีน้ำตกไหลตลอดปี ประโยชน์ที่ราษฎรตำบลวังประจันและควนสตอได้รับคือ ประปาภูเขาที่ส่งน้ำมาจากแหล่งน้ำตก ชาวบ้านวังประจันมีความเชื่อกันมานานว่า ในช่วงหน้าแล้งตกกลางคืนถ้าได้ยินเสียงน้ำตกดังผิดปกติ เป็นสัญญาณบอกให้ทราบถึงความแห้งแล้งจะสิ้นสุดแล้ว

แหล่งท่องเที่ยว

ทุ่งหญ้าวังประ

สถานที่ตั้ง/ประวัติความเป็นมา

ตั้งในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน เป็นทุ่งหญ้าในที่ราบอันกว้างใหญ่ระหว่างภูเขาทางทิศตะวันตกของอุทยานฯ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากเช่น สมเสร็จ กระซัง แม่น ไก่ป่า เป็นต้น การเดินทางไปทุ่งหญ้าวังประ จากที่ทำ การอุทยานฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข ๔๑๘๔ (สายควนสตอ-เขตแดน) กลับออกมาทางปากทางราว ๘ กม. จะเห็นป้าย บอกรoadเข้าทุ่งหญ้าวังประทางซ้ายมือเป็นทางลูกรัง ระยะทางประมาณ ๑๐.๕ กม. การเดินทางในฤดูร้อนจะสะดวก กว่า ก่อนถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ประมาณ ๘ กิโลเมตร แยกไปทางขวาตามถนนลูกรังอีกประมาณ ๑๐ กิโลเมตร สภาพทั่วไปเป็นทุ่งหญ้าขนาดใหญ่ ในหุบเขาด้านทิศตะวันตกมีป่าเบญจพรรณที่หายากทางภาคใต้ อยู่ ประปราย มีสัตว์ป่ามากมาย เช่น เสือดาว แม่น กระซัง หมูป่า ไก่ป่า ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีนกนานาชนิด เหมาะ สำหรับดูนก และพื้นที่ราบกลางหุบเขา เหมาะในการพักผ่อน หรือการเข้าค่ายต่างๆ

แหล่งท่องเที่ยว

น้ำตกยาโรย

สถานที่ตั้ง/ประวัติความเป็นมา

ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ต้นน้ำเกิดจากป่าห้วยกะหมิง เทือกเขาจีน มีน้ำตก ๙ ชั้น อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๖.๗ กิโลเมตร แยกเข้าไปอีก ๗๐๐ เมตร ชั้นที่ ๔ เป็นชั้นสูงสุด สายน้ำไหลเป็นทางยาว ๒๐ เมตร ลงสู่แอ่งน้ำ ส่วนชั้นบนสุดเป็นชั้นที่งดงามที่สุด สายน้ำพุ่งเป็นสองสายตกลงมาจากผาหิน สูง ๑๐ เมตร

แหล่งท่องเที่ยว

ยอดเขาพับเพิง

สถานที่ตั้ง/ประวัติความเป็นมา

ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน พิกัดอยู่ข้างบนน้ำตกกราโรย เป็นจุดชมวิวได้รอบทิศทาง ความสูงประมาณ ๖๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล บนยอดเขาสามารถมองเห็นทะเลอันดามันและหมู่เกาะต่างๆของจังหวัดสตูล และเกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย มองรอบทิศทางห้อมล้อมไปด้วยเทือกเขาที่มีป่าไม้ปกคลุมสมบูรณ์ ดูแล้วสดชื่นกับอากาศที่บริสุทธิ์ จุดเน้นสำคัญมี ๒ ช่วงเวลา คือ เวลาค่ำช่วงก่อนพระอาทิตย์ตกดิน กับ ช่วงเวลาเช้ามืดก่อนช่วงอาทิตย์ขึ้น ช่วงค่ำจะเห็นดวงอาทิตย์ตกน้ำฝั่งอันดามันทางด้านทิศตะวันตก ท้องฟ้าสีทองและแสงไฟต่างๆในตัวเมือง กลางคืนช่วงอากาศดีๆจะเห็นดวงดาวได้ชัดเจน ส่วนช่วงเช้าจะได้สัมผัสกับสายหมอกและอากาศที่หนาวเย็น เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวแบบค้างแรมในป่า ระหว่างทางได้ชมป่าไม้ น้ำตก และธรรมชาติในป่าอย่างแท้จริง

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน

สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน

หมู่ที่ ๓ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ๙๑๑๖๐

โทรศัพท์ : ๐-๗๔๘๓-๙๗๗๐ โทรสาร : ๐-๗๔๘๓-๙๗๗๑

Website :

ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน ได้รับการยกสถานะ จากสภาตำบลวังประจัน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๖๔ ง วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๗

องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน มีเขตรับผิดชอบ ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านทุ่งมะปริง,บ้านเขาน้อย,บ้านวังประจัน,และ บ้านวังประจันใต้ หมู่ที่ ๑-๔ ตามลำดับ

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

มัสยิด

สถานที่ตั้ง/ประวัติความเป็นมา

มัสยิด เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน พื้นที่ตำบลวังประจัน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีขนบธรรมเนียมประเพณีแบบวิถีชุมชนมุสลิม ทุกหมู่บ้านมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติศาสนกิจและการรวมตัวเพื่อประชุมชี้แจงเรื่องราวต่างๆตามที่หน่วยงานแต่ละแห่งต้องการพบปะพูดคุยทำความเข้าใจกับผู้คนในชุมชน

ตำบลวังประจัน มี ๔ หมู่บ้าน มีมัสยิดทุกหมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ มัสยิดบ้านทุ่งมะพร้าว

หมู่ที่ ๒ มัสยิดนูรุลเอียะซาน

หมู่ที่ ๓ มัสยิดวังประจัน

หมู่ที่ ๔ มัสยิดกียามิดดิน

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

โรงเรียนบ้านวังประจัน

สถานที่ตั้ง

โรงเรียนบ้านวังประจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตั้งอยู่เลขที่ ๑๕๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

ประวัติความเป็นมา

ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยการนำของนายฮัจญีเด็น ละไบแด อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๑ ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ร่วมกับราษฎรบ้านวังประจันได้บริจาคทรัพย์เงินและแรงงาน เพื่อก่อสร้างอาคารชั่วคราว ขนาดกว้าง ๕.๕ เมตร ยาว ๗.๖ เมตร บนเนื้อที่ดินของผู้ใหญ่บ้าน บริจาคขนาด ๘๕ วา ยาว ๑๒๐ วา ซึ่งมีอาณาเขต โรงเรียนบ้านวังประจัน มีอาคารเรียน ๔ หลัง ๑๐ ห้องเรียน อาคารอเนกประสงค์ ๑ หลัง ส้วม ๒ หลัง บ้านพักครู ๑ หลัง สนามกีฬาและอาคารประกอบอื่น ๆ บนเนื้อที่ทั้งหมด ๑๓ ไร่ ๑ งาน ๔๘ ตารางวา ได้เปิดทำการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๑ - ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีนักเรียนทั้งสิ้น ๑๓๓คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑๒ คน เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีนายสุไลหมาน ตาเดอิน ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังประจัน

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

โรงเรียนบ้านทุ่งมะปราง

สถานที่ตั้ง

โรงเรียนบ้านทุ่งมะปราง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล ชื่อของโรงเรียนตั้งขึ้นตามชื่อของหมู่บ้าน เป็นโรงเรียนประเภทนายอำเภอแต่งตั้ง เปิดทำการสอนครั้งแรก

ประวัติความเป็นมา

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๐ ซึ่งขณะนั้นยังเป็นพื้นที่ขึ้นต่อนายอำเภอเมืองสตูล ในการเปิดสอนครั้งแรกนั้นมีเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน ๑๘ คน ครู จำนวน ๑ คน อาคารเรียนหลังแรกเป็นอาคารเรียนชั่วคราว ขนาด ๖ x ๘ เมตร หลังคามุงจากสาคุ ฝาไม้ขัดแตะ ปลูกอยู่ในที่ดินของนายหมัดเสาะ หมัดกุล ซึ่งยินยอมให้ปลูกอาคารเรียนชั่วคราว ผู้ดำเนินการคือ นายดำ ปานจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐ ขณะนั้นร่วมมือกับราษฎรจัดสร้างขึ้น ทางราชการได้แต่งตั้งให้ นายนิวัติ แหหนุ่ม วุฒิ ปก.ศ. มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ตามคำสั่งอำเภอเมืองสตูล ที่ ๗๘ / ๒๕๑๐ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังประจัน.

สถานที่ตั้ง บ้านวังประจัน หมู่ ๓, ตำบลวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล, ๙๑๑๖๐

ประวัติความเป็นมา

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือเดิมเรียก สถานีอนามัย เป็นสถานพยาบาลประจำตำบล สังกัดหรือ มีขีดความสามารถระดับปฐมภูมิ (Primary Care) ได้รับการยกฐานะจากสถานีอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชน ตามนโยบายของรัฐบาลรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณ ภายใต้ แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ เพื่อยกระดับสถานีอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชนให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นสถานบริการทางเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข สังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งให้บริการด้านการรักษาพยาบาล งานควบคุมป้องกันโรค งานส่งเสริมสุขภาพ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเขตรับผิดชอบ ตั้งแต่เกิดจนตาย เดิมเรียกว่า สุขศาลา มาเปลี่ยนเป็น สถานีอนามัย และปัจจุบัน เปลี่ยนเป็น ศูนย์สุขภาพชุมชน ตำบลๆ หนึ่งจะมีจำนวนสถานีอนามัยประมาณ ๑-๒ แห่ง

สถานีอนามัยรับผิดชอบ งานบริการด้านสาธารณสุขต่างๆ เช่น ตรวจรักษาพยาบาลขั้นต้น การฝากครรภ์ การให้บริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ฉีดวัคซีนเด็ก การดูแลโภชนาการเด็ก งานอนามัยโรงเรียน ตรวจสุขภาพเบื้องต้น สำหรับนักเรียน คัดกรองภาวะผิดปกติต่างๆเช่น เบาหวาน ความดันโลหิต คัดกรองมะเร็งปากมดลูก สำหรับหญิงวัยเจริญพันธุ์ การดูแลผู้พิการ การดูแลวัยทำงาน การดูแลผู้สูงอายุ ตรวจสุขภาพเบื้องต้น งานฟื้นฟูสมรรถภาพ และอีกมากมายภาระหน้าที่ เป็นสถานที่ดูแลประชาชนด้านสุขภาพที่ดูแลประชาชนตั้งแต่อยู่ในครรภ์ เกิด จนตาย

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

ด่านศุลกากรวังประจัน

สถานที่ตั้ง/ประวัติความเป็นมา ด่านศุลกากรวังประจัน ตั้งอยู่ที่หลักกิโลเมตรที่ ๒๒ ทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๔๑๔๘ บ้านวังประจัน ตำบลวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล เป็นที่ดินของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน กรมป่าไม้ ห่างจากด่านศุลกากรสตูล ๕๒ กิโลเมตรเป็นด่านศุลกากรทางบกติดกับบ้านวังเกลียนรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย

ด่านศุลกากรวังประจัน

ตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวง ๒ ฉบับ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๐ ตอนที่ ๑๗๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ มีสาระสำคัญ ดังนี้ กฎกระทรวงฉบับที่ ๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๐ มีสาระสำคัญกำหนดให้ทางถนนจากเขตแดนประเทศมาเลเซียมายังเป็นทางอนุมัติ และตั้งด่าน พรหมแดนวังประจัน

กฎกระทรวงฉบับที่ ๗๙(พ.ศ. ๒๕๒๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๒๖ มีสาระสำคัญ กำหนดให้ เป็นที่สำหรับการนำเข้าและส่งออกซึ่งของทุกประเภท

เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๗ โดยมีท่านพลเอกสิทธิ จิโรจน์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยเป็นประธานในพิธี สำหรับที่ดินที่เป็นที่ตั้งของ จำนวน ๔๙ ไร่ ๒๐ ตารางวา จังหวัดสตูลได้ขอ อนุญาตใช้ประโยชน์จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ของเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล

ที่ตั้งและพื้นที่ความรับผิดชอบ

ด่านศุลกากรวังประจัน ตั้งอยู่หลักกิโลเมตรที่ ๒๒ บนทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๑๔๘ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล เป็นด่านศุลกากรทางบกติดกับเมืองวังเกลียนรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย มีพื้นที่รับผิดชอบ คืออำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

ลักษณะพื้นที่

เป็นด้านศุลกากรทางบกติดกับเมืองวังเกเลียน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย
ตั้งอยู่บนเนื้อที่ ๔๙ ไร่ ๒๐ ตารางวา ซึ่งได้รับมอบจากอุทยานแห่งชาติทะเลบัน
มีตลาดการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างจังหวัดสตูลกับรัฐเปอร์ลิส

การปฏิบัติงาน

ด้านพรมแดนเปิดเวลา ๐๗.๐๐-๑๘.๐๐ น.

การปฏิบัติหน้าที่แบ่งออกเป็น

งานพิธีการ

การตรวจปล่อยสินค้าขาเข้า-ขาออก

การตรวจปล่อยรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์เข้าหรือออกชั่วคราวระหว่างประเทศ

การจัดเก็บภาษีอากรประเภท

งานธุรการ

งานคดีและคลังของกลาง

งานพัสดุสถานที่ และยานพาหนะ

งานการเงิน

งานสืบสวนและปราบปราม

สถานที่สำคัญท้องถิ่น

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน

สถานที่ตั้ง / ประวัติความเป็นมา

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ครอบคลุมด้านการทำเกษตรอินทรีย์ตามแนวพระราชดำริ สถานที่แห่งนี้ ได้รับรางวัลดีเด่นจากหน่วยงานต่างๆหลายหน่วยงาน มีคณะศึกษาดูงานมาเรียนรู้อยู่เสมอ ปัจจุบัน ผู้ดูแลคือ นายสาและ หมายตบีนจอร์ ถือได้ว่าเป็นปราชญ์ชุมชนคนหนึ่งที่มอบคุณค่าความรู้เกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ การเกษตรพอเพียง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ผ่านการบรรยายได้เข้าใจง่าย มีความสามารถเป็นวิทยากรได้ จึงได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรบรรยายตามหัวข้อที่ถนัดซึ่งได้จัดโดยหน่วยงานต่างๆทั้งในและนอกสถานที่อยู่บ่อยครั้ง